

Olsztyn, 24 lipca 2025 r.

SO-III.431.8.2025

**Pan
Andrzej Bondaruk
Wójt Gminy Godkowo**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Urzędzie Stanu Cywilnego w Godkowie wchodzącym w skład Urzędu Gminy Godkowo (NIP 5821001575, REGON 000532837), adres siedziby: Godkowo 14, 14-407 Godkowo.

W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli funkcję kierownika jednostki kontrolowanej – Wójta Gminy Godkowo pełnił Pan Andrzej Bondaruk (na stanowisku od 8 grudnia 2014 r.).

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 7/2025 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.472.2025 z 23 maja 2025 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Anna Chojnowska – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 4/2025 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-IV.0030.471.2025 z 23 maja 2025 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 4 czerwca, a zakończono 26 czerwca 2025 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod numerem 2/2025.

Zakres kontroli: realizacja przez Urząd Stanu Cywilnego w Godkowie w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. zadań zleconych z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imienia i nazwiska.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2025 r. poz. 428) w związku z art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 594) dalej jako p.a.s.c. oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1988) – dalej jako u.z.i.n.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Godkowie

Bezpośredni nadzór nad Urzędem Stanu Cywilnego w Godkowie (dalej USC) pełni Wójt Gminy Godkowo. W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli w USC zatrudnione były 2 osoby:

- 1) Pan Eugeniusz Karpiński – na stanowisku kierownika USC od 1 stycznia 2017 r. do 29 lipca 2024 r., a następnie na stanowisku zastępcy kierownika USC od 22 października 2024 r.;
- 2) Pani Katarzyna Czyżewska-Jurysta – na stanowisku zastępcy kierownika USC od 23 listopada 2020 r. do 31 sierpnia 2024 r., a następnie na stanowisku kierownika USC od 1 września 2024 r.

Wymienione osoby posiadają odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 p.a.s.c. niezbędne do zatrudnienia na stanowiskach kierowniczych w USC.

Poza zadaniami objętymi kontrolą ww. osoby wykonywały również inne zadania gminy, m.in. z zakresu ewidencji ludności, dowodów osobistych, zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej.

Warunki lokalowe: USC znajduje się na piętrze budynku Urzędu Gminy Godkowo. Siedziba USC jest prawidłowo oznaczona przed wejściem do lokalu. Składa się z dwóch pomieszczeń:

- 1) pokoju pracy kierownika USC i zastępcy kierownika USC, w którym przyjmowani są interesanci, a także przechowywane są (w metalowej szafie zamykanej na klucz) blankiety dokumentów wydawanych z rejestru stanu cywilnego,
- 2) archiwum USC, w którym przechowywane są m.in. księgi stanu cywilnego oraz akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego. W pomieszczeniu znajduje się urządzenie kontrolujące temperaturę i wilgotność powietrza oraz gaśnica.

Dokumenty w archiwum znajdują się na półkach w drewnianych szafach zamykanych na klucze. Stan techniczny ksiąg jest dobry. Przechowywane są księgi zawierające akty urodzeń, małżeństw i zgonów sporządzonych w latach 1948-2015.

Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach. Segregatory nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zostały oznaczone jedynie numerem sporządzonego aktu, bez daty jego sporządzenia (uchybienie). Jest to niezgodne z § 43 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1904), który wymaga, aby akta zbiorowe niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznaczyć dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą. Uchybienie nie wywołało skutków.

Ustalono, że USC nie dysponuje salą ślubów. W razie potrzeby śluby są udzielane w sali narad Urzędu Gminy Godkowo, ewentualnie w gabinecie wójta, po odpowiednim przygotowaniu.

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą w USC sporządzono 21 aktów stanu cywilnego, w tym: 15 aktów w trybie zwykłym (10 aktów małżeństwa i 5 aktów zgonu) oraz 6 aktów w trybie szczególnym (4 akty urodzenia, 1 akt małżeństwa, 1 akt zgonu).

Tryb zwykły rejestracji

Weryfikacji poddano prawidłowość sporządzenia 10 wybranych aktów, w tym 7 aktów małżeństwa i 3 akty zgonu.

Ustalono, że akty zostały sporządzone prawidłowo, z zachowaniem wymogów i terminów określonych w p.a.s.c. We wszystkich sprawach zgodnie z art. 47 ust. 1 p.a.s.c. po sporządzeniu aktu wydano z urzędu za pokwitowaniem odpis skrócony aktu.

Stwierdzono, że dokonując czynności związanych z przyjęciem zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz rejestracją małżeństwa kierownik USC nie weryfikował danych stanu cywilnego nupturientów w rejestrze PESEL, przez co w rekordach niektórych osób brakowało historii zmian, tj. informacji o stanie cywilnym sprzed zawarcia małżeństwa (uchybienie). Brakujące dane w tym zakresie zostały uzupełnione w czasie kontroli po przekazaniu przez kontrolujących odpowiednich zleceń do właściwych USC albo przez jednostkę kontrolowaną z urzędu. Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił: „System ZRÓDŁO potwierdził aktualizację danych w PESEL przy wszystkich powyższych aktach. Weryfikacji dokonywano w BUSC, gdyż jest tu możliwość szczegółowej weryfikacji stanu cywilnego nupturienta (przy akcie urodzenia znajdują się przypiski o zawarciu małżeństwa, ustaniu lub unieważnieniu małżeństwa)”. Trzeba jednak wskazać, że dane nupturientów powinny być weryfikowane przez kierownika USC (jako organ właściwy do rejestracji danych stanu cywilnego) również w rejestrze PESEL i w razie potrzeby korygowane lub uzupełniane w celu zapewnienia referencyjności i kompletności tego rejestru.

Oświadczenia o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa i nazwiskach dzieci zrodzonych z małżeństwa przyjmowano dwukrotnie, tj. w zapewnieniach o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa przyjętych w celu wydawania zaświadczenia, o którym mowa w art. 4¹ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, a ponadto w dodatkowym protokole. Takie działanie nie stanowi co prawda nieprawidłowości czy uchybienia, jednak nie znajduje również umocowania w przepisach prawa. Dodatkowy protokół nie jest wymagany, skoro oświadczenia przyszłych małżonków o nazwiskach są elementem obligatoryjnym zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa.

W akcie zgonu nr 2804022/00/AZ/2024/692111, w danych podmiotu, który zgłosił zgon, wpisano imię i nazwisko osoby zgłaszającej, natomiast w pozycji „nazwa podmiotu” dopisano „córka” (uchybienie). Kierownik jednostki wyjaśnił, że „wpisano nazwę podmiotu »córka« w celu określenia stopnia powinowactwa osoby zgłaszającej zgon”. Należy jednak stwierdzić, że określenie stopnia pokrewieństwa z osobą zmarłą nie jest „nazwą podmiotu”. Rubryka ta powinna być wypełniona jedynie, gdy zgon zgłasza podmiot niebędący osobą fizyczną, który oznacza się nazwą, a nie imieniem i nazwiskiem. Uchybienie nie wywołało skutków. Nadmienić trzeba, że w pozostałych dwóch kontrolowanych przypadkach, w których zgon również zgłaszały osoby fizyczne, kierownik USC nie wpisał do aktów stopnia pokrewieństwa zgłaszającego ze zmarłym.

W badanych przypadkach rejestracji zgonu ustalono, że USC przechowuje w aktach zbiorowych kopie części II i III karty zgonu. Kierownik jednostki wyjaśnił, że dokumenty te są przechowywane wyłącznie na potrzeby urzędu statystycznego, gdyż zdarzały się przypadki niedostarczenia oryginałów przez operatora pocztowego i były prośby o ponowne przesłanie. Należy jednak zauważyć, że ich przechowywanie w aktach zbiorowych rejestracji zgonu jest niezasadne, ponieważ dokumenty te nie stanowią podstawy sporządzenia aktu stanu cywilnego, dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu lub zamieszczenia przypisku przy innych aktach (zob. art. 26 ust. 1 p.a.s.c.). W ocenie kontrolujących nie stanowiło to nieprawidłowości, czy uchybienia, gdyż ww. dokumenty zawierały jedynie dane przeznaczone dla administracji cmentarza i potrzeb statystyki publicznej, niemniej praktyka USC w tym zakresie nie jest uzasadniona.

Wszystkie zmiany danych wynikające z kontrolowanych aktów zostały zarejestrowane w rejestrze PESEL.

Tryb szczególny rejestracji

Badaniem kontrolnym objęto wszystkie 6 aktów sporządzonych w trybie szczególnym, tj. w trybie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego na podstawie art. 104 p.a.s.c. (5 spraw) i w trybie rejestracji zdarzenia mającego miejsce za granicą na podstawie art. 99 p.a.s.c. (1 sprawa).

Podstawą sporządzenia aktów w rejestrze stanu cywilnego były oryginalne dokumenty zagraniczne wraz z tłumaczeniem na język polski dokonany przez tłumacza przysięgłego albo odpisy wydane na drukach wielojęzycznych. Całość dokumentacji została włączona do akt zbiorowych. W adnotacjach prawidłowo zamieszczono informację o podstawie wpisania aktu.

W akcie małżeństwa nr 2804022/00/AM/2024/553255 od razu wpisano nazwisko rodowe mężczyzny oraz stan cywilny obojga małżonków, pomimo że dokument zagraniczny podlegający transkrypcji nie zawierał tych danych, a osoby, których dotyczy zdarzenie wniosły również o uzupełnienie aktu (uchybiecie). Podobnie sporządzając akt zgonu nr 2804022/00/AZ/2024/857737 wpisano od razu nazwisko aktualne matki osoby zmarłej mimo, że oryginał aktu zagranicznego danych tych nie zawierał, a wnioskodawca we wniosku wnosił o uzupełnienie tych danych na podstawie polskiego aktu urodzenia zmarłego (uchybiecie). Kierownik jednostki nie wyjaśnił, dlaczego przyjęto taki sposób działania. Nie był on poprawny, ponieważ „transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego” (art. 104 ust. 1). Zatem wszystkie brakujące dane mogą być wpisane do aktu po jego sporządzeniu, w trybie uzupełnienia (art. 37 p.a.s.c.). W ocenie kontrolujących uchybiecie nie wywołało skutków, ponieważ sporządzono polski akt zawierający wymagane dane, również te, które wynikają z innych aktów stanu cywilnego sporządzonych dla osób, których dotyczyła transkrypcja.

Akt urodzenia nr 2804022/00/AU/2024/458185 dotyczący obywatela Wielkiej Brytanii został sporządzony na wniosek osoby, która nie wykazała interesu prawnego w transkrypcji (nieprawidłowość). Ponadto w danych przy akcie wpisano obywatelstwo brytyjskie, chociaż w dokumentacji załączonej do wniosku nie ma kopii dokumentu, z którego wynika posiadane obywatelstwo (uchybiecie). Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił: „Wnioskodawczyni (matka dzieci) twierdziła, że przy ubieganiu się o wydanie paszportu jej dzieciom niezbędne są polskojęzyczne akty urodzenia rodziców (rodzice nie zawarli związku małżeńskiego). Paszporty polskie zostały wydane”. Należy zauważyć, iż powyższa przyczyna nie została w żaden sposób odnotowana w aktach ww. sprawy, ani podana przez wnioskodawczynię we wniosku. Wykazanie interesu prawnego wnioskodawcy powinno być elementem wniosku, ewentualnie wykazane załączoną do wniosku dokumentacją, gdyż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Jednocześnie zauważyć należy, że umiejscowienie zagranicznego aktu urodzenia ojca dzieci nie jest wymogiem uzyskania polskiego paszportu. W tym przypadku wpisanie zagranicznego dokumentu skutkowało zasileniem rejestru stanu cywilnego bez wymaganego ustawą interesu prawnego oraz faktycznie istniejącej potrzeby wpisania aktu cudzoziemca. Ponadto w danych przy akcie wpisano obywatelstwo pomimo braku dokumentu potwierdzającego to

obywatelstwo w aktach. Przyczyną błędu była niedostateczna analiza przepisów przez kierownika USC realizującego sprawę.

Akt urodzenia nr 2804022/00/AU/2024/005094 został sporządzony na podstawie tłumaczenia, które zostało dokonane przez tłumacza na podstawie skanu (wypis z urzędu ewidencji ludności wydane przez Urząd Skarbowy w Oslo), a nie oryginału (nieprawidłowość). Skutkowało to sporządzeniem aktu na podstawie tłumaczenia, które nie zostało dokonane przez tłumacza z oryginału, a jedynie jego skanu. Przyczyną błędu była niedostateczna weryfikacja treści załączonego do wniosku tłumaczenia przez zastępcę kierownika USC realizującego sprawę.

We wszystkich zbadanych przypadkach kierownik USC dokonał aktualizacji danych w rejestrze PESEL. Ponadto przy aktach urodzenia zamieścił dane o obywatelstwie oraz numer PESEL osoby, której akt dotyczył, jeżeli został nadany, zgodnie z art. 20 ust. 2 p.a.s.c.

3. Zmiany w aktach stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą w USC dokonano 12 czynności materialno-technicznych skutkujących sprostowaniem, uzupełnieniem lub unieważnieniem aktu. Kontroli poddano 8 wybranych spraw, w tym: 5 sprostowań aktu, 2 uzupełnienia aktu, 1 unieważnienie aktu. Z badanej próby wynika, iż zmiany w aktach stanu cywilnego dokonywane były co do zasady prawidłowo i we wszystkich sprawach do aktów dołączono stosowne wzmianki dodatkowe.

W sprawie uzupełnienia aktu małżeństwa nr 2804022/00/AM/2024/553255 na wniosek obojga małżonków kierownik USC dołączając wzmiankę uzupełniającą akt zrobił literówkę w nazwisku matki oraz nazwisku i nazwisku rodowym ojca kobiety (nieprawidłowość). Przyczyną błędu była omyłka pisarska pracownika dokonującego czynności, zaś skutkiem – zapisaniem w akcie nieprawidłowych danych. Błąd został naprawiony poprzez sprostowanie aktu z urzędu dwa dni po jego sporządzeniu.

Sprostowania aktu małżeństwa nr 2804022/00/AM/1957/608526 kierownik USC dokonał na wniosek córki małżonków (oboje nie żyją), jednak w dokumentacji sprawy nie udokumentowano interesu prawnego wnioskodawczyni (nieprawidłowość). Kierownik jednostki wyjaśnił, że „sprostowania dokonała córka (...) do postępowania spadkowego”. Jednakże we wniosku brakuje jakiegokolwiek uzasadnienia żądania i wskazania chociażby tej okoliczności, którą przywołuje kierownik jednostki w swoich wyjaśnieniach. W świetle art. 35 ust. 3 p.a.s.c. sprostowania aktu stanu cywilnego dokonuje się m.in. na wniosek osoby mającej w tym interes prawny. Wykazanie interesu prawnego wnioskodawcy powinno być elementem wniosku (ewentualnie utrwalone np. w formie protokołu z przyjęcia ustnych wyjaśnień), gdyż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przyczyną nieprawidłowości było zbyt nieformalne podejście osoby rozpatrującej wniosek do kwestii uprawnienia wnioskodawczyni do żądania sprostowania aktu jej rodziców, zaś skutkiem – załatwienie sprawy bez udokumentowania istotnych okoliczności faktycznych

oraz naruszenie zasady pisemności wyrażonej w art. 14 § 1a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (dalej k.p.a.).

W sprawie sprostowania aktu zgonu nr 2804022/AZ/1949/628602 wnioskodawca nie wykazał interesu prawnego i nie został wezwany przez kierownika USC do jego wykazania (nieprawidłowość). Wykazanie interesu prawnego wnioskodawcy powinno być elementem wniosku ewentualnie wykazane załączoną do wniosku dokumentacją, gdyż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Przyczyną nieprawidłowości było zbyt nieformalne podejście osoby rozpatrującej wniosek do kwestii uprawnienia wnioskodawcy do żądania sprostowania aktu oraz załatwienie sprawy bez udokumentowania istotnych okoliczności faktycznych.

Akt nr 2804022/00/AM/2005/288359 przeniesiony do BUSC z błędem w zakresie imienia matki kobiety został sprostowany zamiast unieważnienia i ponownego przeniesienia prawidłowo (nieprawidłowość). Przyczyną nieprawidłowości było dokonanie błędnej oceny przez kierownika USC dotyczącej dopuszczalności zastosowania trybu sprostowania aktu, zaś skutkiem – skorygowanie i pozostawienie w obrocie prawnym aktu, który powinien być unieważniony zgodnie z art. 127a ust. 1 p.a.s.c. jako błędnie przeniesiony do rejestru na skutek omyłki pisarskiej.

Przy czynności uzupełniania, czy też prostowania aktu kierownik USC nie weryfikował prawidłowości danych osób, których dotyczyły akty w rejestrze PESEL i ich nie uzupełniał, ani też nie przekazywał do uzupełnienia do właściwych USC, co skutkowało nie referencyjnością rejestru PESEL.

Zbadano sposób przyjęcia jednego oświadczenia o uznaniu ojcostwa oraz jednego oświadczenia o powrocie rozwiedzionego małżonka do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa złożonego w trybie art. 59 k.r.o. Oświadczenia zostały przyjęte prawidłowo, w ustawowym terminie do protokołu, a wzmianki naniesione do aktów przez właściwe USC.

Badaniem objęto także jeden przypadek dołączenia z urzędu do aktu stanu cywilnego wzmianki dodatkowej na podstawie orzeczenia sądu polskiego oraz jeden przypadek dołączenia na wniosek wzmianki na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego, do aktu nr 2804022/00/AM/2002/585039. W tym akcie w treści wzmianki nieprawidłowo wskazano datę orzeczenia rozwodu przez sąd za granicą (rozwód orzeczony 11 maja 2015 r., a w treści wzmianki wpisano 25 czerwca 2015 r. – tj. datę prawomocności orzeczenia). Co prawda w załączonym do orzeczenia rozwodu zaświadczeniu wydanym na podstawie art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003, znanego jako "Bruksela IIa", które dotyczy jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej widnieje błąd w tym zakresie, to jednak w orzeczeniu rozwodu data rozwodu jest prawidłowa (uchybiecie). Przyczyną uchybiecia było wpisanie przez kierownika USC we wzmiance do aktu małżeństwa błędnej

daty orzeczenia rozwodu za granicą. Błąd w treści wzmianki nie ma jednak wpływu na prawidłową datę rozwiązania małżeństwa, zamieszczaną w wydawanych odpisach aktu małżeństwa.

W powyższych sprawach zmiany danych wynikające z ww. orzeczeń rozwodu zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL.

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą do USC wpłynęło 235 wniosków w sprawie wydania odpisu aktu stanu cywilnego. Kontroli poddano 24 wybrane sprawy. We wszystkich zbadanych sprawach wydano żądane odpisy. Wnioski na piśmie złożyły podmioty uprawnione do uzyskania odpisu zgodnie z art. 45 ust. 1 p.a.s.c. We wnioskach wnioskodawcy wskazali podstawę i cel wydania odpisu. Odpisy wydano za pokwitowaniem odbioru.

Kontrolą objęto również jedną sprawę wydania zaświadczenia o stanie cywilnym, w której nie stwierdzono błędów.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą do rejestru stanu cywilnego przeniesiono 167 aktów stanu cywilnego, z czego kontroli poddano 20 wybranych przypadków.

Ustalono, że co do zasady akty zostały przeniesione prawidłowo, tj. do rejestru stanu cywilnego została przeniesiona cała treść aktu wraz ze wzmiankami dodatkowymi oraz przypiskami. W dotychczasowych aktach, zgodnie z art. 124 ust. 3 p.a.s.c., naniesiono wzmiankę o ich przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego ze wskazaniem numeru aktu BUSC i datą jego przeniesienia.

Stwierdzono błędną migrację (nieprawidłowość) w jednym przypadku: w akcie małżeństwa nr 2804022/00/AM/1962/752602 miejsce urodzenia kobiety wpisano niezgodnie z aktem małżeństwa sporządzonym w księdze. Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił, że w tym przypadku wpisano miejsce urodzenia zgodnie z danymi zawartymi w rejestrze PESEL, które są także zgodne z aktem urodzenia i zgonu kobiety. Należy jednak zauważyć, że w myśl art. 124 ust. 2 p.a.s.c. przeniesienie aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego polega na zamieszczeniu w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia w zakresie wymaganym w ustawie oraz wzmianek dodatkowych, przypisków i informacji zawartych w rubryce „uwagi”. Zatem do rejestru należy przenieść treść aktu sporządzonego w księdze wiernie i literalnie. Dopiero następnie, w razie stwierdzenia, że dane zawarte w akcie przeniesionym są niezgodne z aktami zbiorowymi rejestracji lub z innymi aktami stanu cywilnego stwierdzającymi zdarzenie wcześniejsze i dotyczącymi tej samej osoby lub jej wstępnych, akt należy sprostować w trybie art. 35 p.a.s.c. Przyczyną nieprawidłowości było przyjęcie błędnej interpretacji, że kierownik USC może ustalić prawidłowe brzmienie danych i wpisać je do

aktu podczas przenoszenia do rejestru, zaś skutkiem – konieczność unieważnienia ww. aktu w trybie art. 127a p.a.s.c. i dokonania ponownego przeniesienia aktu do rejestru zgodnie z treścią zamieszczoną w księdze.

6. Prowadzenie postępowań w sprawach zmiany imienia i nazwiska

W okresie objętym kontrolą kierownik USC wszczął jedno postępowanie administracyjne w sprawie zmiany nazwiska (sygn. akt USC.5355.1.2024). Organ nie przeprowadził w tej sprawie żadnych dowodów, a wydając rozstrzygnięcie zgodne z żądaniem strony oparł się wyłącznie na lakonicznym uzasadnieniu zawartym we wniosku (nieprawidłowość). Kierownik jednostki kontrolowanej wskazał, że wnioskodawca składał wniosek w obecności swojej matki. Ustalono, że wnioskodawca nosi nazwisko ojca, jest dzieckiem pozamałżeńskim, jego rodzice nigdy nie zawarli ze sobą związku małżeńskiego i mieszkali w różnych miejscach. Należy jednak zauważyć, że powołane okoliczności nie zostały utrwalone w aktach sprawy. Ponadto organ nie przesłuchiwał wnioskodawcy, ani jego matki w charakterze świadka, choć była obecna podczas składania wniosku. Tym samym organ nie dokonał obiektywnej oceny, czy w sprawie zaistniały „ważne powody” zmiany, o których art. 4 u.z.i.n. Decyzja o zmianie imienia lub nazwiska ma charakter uznaniowy, jednak jej wydanie musi być poprzedzone prawidłowo przeprowadzonym postępowaniem, w którym organ powinien w sposób wyczerpujący zebrać materiał dowodowy i na jego podstawie rozważyć okoliczności mogące mieć wpływ na wybór rozstrzygnięcia. Element uznaniowości nie świadczy o tym, że decyzja polega na dowolności działania organu (zob. np. wyrok WSA w Gdańsku z 22 lutego 2024 r., III SA/Gd 311/23, CBOSA). Przyczyną nieprawidłowości była błędna ocena przez kierownika USC, że załatwienie sprawy nie wymaga przeprowadzenia dowodów, zaś jej skutkiem – wydanie decyzji z naruszeniem zasady prawdy obiektywnej wyrażonej w art. 7 k.p.a.

Przed wydaniem decyzji organ zawiadomił stronę o możliwości zapoznania się z aktami sprawy oraz wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji. W piśmie tym wskazano omyłkowo, że postępowanie w sprawie zostało zakończone (uchybiecie). Było to niezgodne z art. 104 § 2 k.p.a., z którego wynika, że dopiero decyzja kończy postępowanie w danej instancji. Uchybiecie nie wywołało skutków.

Sprawa została załatwiona niezwłocznie. Wydana decyzja zawiera elementy obligatoryjne wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. Od uzasadnienia decyzji odstąpiono na podstawie art. 107 § 4 k.p.a. Organ prawidłowo pouczył strony o ostateczności decyzji i prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Z ustaleń kontroli wynika, że zmiana danych wynikająca z decyzji została prawidłowo zarejestrowana w PESEL. Decyzja została przesłana do kierownika urzędu stanu cywilnego, którzy sporządził akt urodzenia wnioskodawcy nie tylko za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, ale również w postaci papierowej (uchybiecie). Przepis art. 13 ust. 1 u.z.i.n. nakazuje przestać decyzję właściwemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego – w celu dołączenia wzmianki do aktu

urodzenia i/lub małżeństwa wnioskodawcy – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego. Przekazywanie decyzji również w postaci papierowej, przesyłką rejestrowaną, jest działaniem zbędnym i generującym niepotrzebne koszty realizacji zadania.

Na decyzji zamieszczono błędną informację, że jest ostateczna z dniem 6 sierpnia 2024 r. (czyli po upływie 14 dni od dnia jej doręczenia, które nastąpiło 22 lipca). Data ta jest również wskazana jako data wykonalności decyzji we wzmiance dołączonej do aktu urodzenia wnioskodawcy przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Elblągu, co wskazuje na błędne podanie daty wykonalności w zleceniu dołączenia wzmianki przekazanym w systemie teleinformatycznym (uchybie). Kierownik jednostki wyjaśnił, że na decyzji omyłkowo zamieszczono informację o jej ostateczności z dniem 6 sierpnia 2024 r., z powodu błędnego obliczenia terminu uprawomocnienia. Należy wobec tego wskazać, że przedmiotowa decyzja była ostateczna z dniem jej wydania, tj. 18 lipca 2024 r. (zgodnie z art. 127 § 1a k.p.a.), natomiast podlegała natychmiastowemu wykonaniu z dniem doręczenia, czyli 22 lipca. Skutkiem uchybienia jest podanie daty wykonalności decyzji we wzmiance dołączonej do aktu urodzenia wnioskodawcy niezgodnie ze stanem rzeczywistym.

Osobami odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia są pracownicy USC realizujący poszczególne sprawy.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Oznaczanie akt zbiorowych rejestracji niesporządzonych w formie dokumentu elektronicznego również datą sporządzenia aktu stanu cywilnego.
2. Weryfikowanie danych nupturientów w rejestrze PESEL i w razie potrzeby podejmowanie stosownych działań w celu skorygowania lub uzupełnienia danych.
3. Niewpisywanie do aktu zgonu, w pozycji „nazwa podmiotu”, relacji rodzinnej pomiędzy osobą fizyczną zgłaszającą zgon a zmarłym.
4. Niewpisywanie do aktu podczas jego sporządzania w trybie szczególnym określonym w art. 104 p.a.s.c. danych niewynikających z dokumentu zagranicznego.
5. Rzetelne weryfikowanie, czy wnioskodawca ubiegający się o sporządzenie aktu w trybie szczególnym określonym w art. 104 p.a.s.c. załączył do wniosku tłumaczenie oryginału dokumentu zagranicznego dokonane przez tłumacza przysięgłego z oryginału, czy jedynie kopii (skanu) dokumentu zagranicznego stwierdzającego zdarzenie.

6. Rzetelne weryfikowanie i dokumentowanie ustaleń dotyczących interesu prawnego wnioskodawcy w sprawach o transkrypcję zagranicznego aktu urodzenia lub sprostowania aktu stanu cywilnego dotyczącego innej osoby.
7. Sprostowanie aktu stanu cywilnego nr 2804022/00/AM/2002/585039 w zakresie daty wydania orzeczenia rozwodowego przez sąd państwa obcego wskazanej we wzmiance dodatkowej.
8. Unieważnienie aktów stanu cywilnego o numerach 2804022/00/AM/2005/288359 i 2804022/00/AM/1962/752602 oraz ponowne przeniesienie aktów do rejestru zgodnie z treścią zamieszczoną w księgach.
9. Wydawanie decyzji o zmianie imienia lub nazwiska po przeprowadzeniu stosownych dowodów i rozważeniu na ich podstawie okoliczności mogących mieć wpływ na wybór rozstrzygnięcia.
10. Przekazywanie decyzji o zmianie imienia lub nazwiska do innych urzędów stanu cywilnego wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego.
11. Poinformowanie Urzędu Stanu Cywilnego w Elblągu o błędnym wskazaniu daty wykonalności decyzji nr USC.5355.1.2024 w zleceniu dołączenia wzmianki do aktu urodzenia wnioskodawcy oraz podanie poprawnej daty.

Proszę Pana Wójta o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwagi i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Radosław Król